Priporočila za spodbujanje participacije mladih na podeželju

Co-funded by
the European Union

Rural Youth Forward

Mladi, zlasti tisti, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih, se pogosto soočajo z velikimi izzivi pri vključevanju v javno življenje in pri tem, da je njihov glas slišan.
Aktivna in smiselna udeležba v javnem prostoru je temeljna pravica vseh mladih, še posebej tistih iz podeželskih skupnosti. Participacija mladih in aktivno državljanstvo pomenita, da imajo mladi pravico, možnosti, prostor, strukture, priložnosti in orodja ter celovito podporo, da sodelujejo pri odločanju in vplivajo nanj na vseh ravneh.
Ta dokument obravnava izzive ter ponuja priporočila za izboljšanje udeležbe in vpliva mladih v javnem življenju na podeželskih območjih Evrope.

Izziv

Omejen dostop do fizičnih prostorov in platform, kjer bi se lahko mladi na podeželju zbirali, izražali in organizirali.

Priporočamo:

- Vzpostavitev in podpora lahko dostopnim, večnamenskim mladinskim centrom ali skupnostnim centrom na podeželju, ki mladim ponujajo varne in vključujoče prostore za srečanja, delavnice, kulturne dejavnosti in neformalne družabne dogodke. Ti prostori naj bodo soustvarjeni skupaj z mladimi, da bodo resnično odražali njihove potrebe.
- Zagotavljanje finančnih spodbud in nepovratnih sredstev za prenovo ali vzpostavitev mladim prijaznih javnih prostorov v podeželskih skupnostih.
- Spodbujanje uporabe obstoječih objektov, kot so šole in druge javne stavbe, za mladinske aktivnosti, s čimer se zmanjša potreba po novih gradnjah in bolje izkoristi obstoječa infrastruktura.
- Vzdrževanje fizičnih in čustvenih okolij, ki so varna, vključujoča in podporna, da se mladi počutijo sproščeno, se lahko svobodno izražajo ter sodelujejo brez strahu pred obsojanjem ali občutkom negotovosti.

Izziv

Pomanjkanje ozaveščenosti in razumevanja med mladimi na podeželju glede obstoječih priložnosti za državljansko udejstvovanje in demokratične procese.

Priporočamo:

- Vključitev praktičnega državljanskega izobraževanja v formalne učne načrte, s poudarkom na demokratičnih procesih, vlogi mladinskih organizacij ter različnih poteh zagovorništva in participacije. Izobraževanje naj bo interaktivno in prilagojeno tudi podeželskemu kontekstu, da mladi ne le spoznajo demokracijo, temveč jo imajo možnost tudi prakticirati.
- Zagon in podpora dostopnim, mladim prijaznim kampanjam ozaveščanja (spletno in nespletno) o demokratični participaciji, ki izpostavljajo uspešne zgodbe vključevanja mladih na podeželju ter ponujajo jasne informacije o tem, kako se lahko vključijo.
- Podpora ustvarjanju poenostavljenih vodnikov in virov (npr. kratki videi, infografike, spletne platforme), ki na privlačen in lahko razumljiv način razlagajo državljanske procese in priložnosti za mlade na podeželju.

Izziv *Omejena vključenost glasov podeželske mladine v procese odločanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.*

Priporočamo:

- Vzpostavitev ali krepitev formalnih mladinskih svetov ali podeželskih mladinskih parlamentov, ki mladim omogočajo prepoznavanje izzivov, predlaganje rešitev in neposredno sodelovanje z odločevalci. Ti organi morajo biti ustrezno financirani in podprti ter odprti za vse mlade, ne glede na njihov socialni in/ali etnični izvor.
- Uvajanje vključujočih metod posvetovanja, ki aktivno iščejo in vključujejo perspektive podeželske mladine, med drugim prek fokusnih skupin z mladimi ter dostopnih javnih razprav, ki se odvijajo v podeželskih okoljih.
- Vključevanje mladih v obstoječe organe odločanja in oblikovanja politik na lokalni ravni, da lahko dejansko prispevajo k procesom, ki vplivajo na njihove skupnosti.

Izziv *Omejene priložnosti za krepitev zmogljivosti in usposabljanje mladih na podeželju za razvoj veščin in kompetenc na področju vodenja, zagovorništva in projektnega vodenja.*

Priporočamo:

- Dodelitev namenskih sredstev za celovite programe usposabljanja, prilagojene mladim na podeželju, ki vključujejo teme, kot so javno nastopanje, pogajanja, analiza politik, zbiranje sredstev in digitalno zagovorništvo. Programi naj bodo dostopni v podeželskih območjih in tudi na spletu.
- Razvoj mentorskih in izobraževalnih programov, ki povezujejo izkušene voditelje civilne družbe in strokovnjake z mladimi na podeželju ter vključujejo praktične veščine državljanske participacije v izobraževalna in poklicna okolja. Te pobude naj mladim ponujajo usmerjanje, podporo, priložnosti za mreženje in certifikate, ki krepijo njihovo zaposljivost in državljansko udejstvovanje.

Izziv *Omejen dostop do raznolikih in kritičnih virov informacij.*

Priporočamo:

- Zagotavljanje in olajšanje dostopa mladih do širokega nabora raznolikih in kritičnih virov informacij, tako na spletu kot zunaj njega. To vključuje podporo pobudam, ki krepijo medijsko pismenost, kritično razmišljanje in sposobnost prepoznavanja zanesljivih informacij, hkrati pa spodbujajo mladinske medijske platforme za izražanje in izmenjavo informacij.

Izziv

Podeželska območja pogosto nimajo močnega in aktivnega mladinskega sektorja, saj se mladinske in skupnostne organizacije soočajo z nezadostno finančno in sistemsko podporo. To ovira participacijo mladih, slabi razvoj skupnosti ter prispeva k družbenemu in kulturnemu nazadovanju, pa tudi k občutku izoliranosti med mladimi na podeželju.

Priporočamo:

- Dajanje prednosti strateškim naložbam in podpornih politikam, ki zagotavljajo vzpostavitev, rast in trajnost raznolikega ter živahnega mladinskega sektorja na podeželju. To vključuje namenska sredstva, dostopno infrastrukturo in prilagojene programe krepitve zmogljivosti za mladinske in skupnostne organizacije.
- Neposredno sodelovanje z obstoječimi in nastajajočimi mladinskimi skupinami, da se prepoznajo njihove specifične potrebe in zagotovi ciljno usmerjena podpora. S tem se krepi spodbudno okolje, v katerem lahko mladinske pobude uspevajo ter prispevajo k živosti lokalnega družbenega in kulturnega življenja.
- Spodbujanje participacije in vodenja mladih v skupnostnih pobudah, ob priznavanju vrednosti kolektivnega delovanja, državljanske odgovornosti ter ključne vloge mladinskih in skupnostnih organizacij pri zmanjševanju izoliranosti na podeželju in izboljševanju kakovosti življenja.

Izziv

Obstoječe sektorske politike pogosto ne naslavljajo ustrezno specifičnih potreb in izzivov mladih, ki živijo na podeželskih območjih, kar vodi v razlike v dostopu do socialnih storitev in življenjskih pogojev v primerjavi z urbanimi območji.

Priporočamo:

- Zagotavljanje, da vse izobraževalne, zaposlitvene, stanovanjske, prometne in druge sektorske politike odražajo ter ustrezno naslavljajo posebne potrebe mladih, ki živijo na podeželju.
- Uvedbo pristopa »rural proofing« v vse politike na različnih ravneh, da se sistematično preveri njihov vpliv na podeželske skupnosti in zagotovi, da ne poglabljajo obstoječih neenakosti.

Izziv

Zaznano pomanjkanje relevantnosti participacije za vsakdanje življenje mladih na podeželju, kar vodi v njihovo neudejstvovanje.

Priporočamo:

- Olajšanje razprav in projektov, ki povezujejo globalna in nacionalna državljanska vprašanja z lokalnimi realnostmi in izzivi mladih na podeželju, s čimer se pokaže neposreden vpliv političnih odločitev na njihova življenja in skupnosti.
- Vključevanje mladih na podeželju v reševanje lokalnih izzivov, kot so varstvo okolja, lokalna infrastruktura in kulturna dediščina, kar jim daje občutek lastništva in vpliva.
- Izpostavljanje dosežkov in prispevkov podeželske mladine na področju državljanske participacije, da se pokaže, kako njihovo sodelovanje vodi k pozitivnim spremembam, ter s tem navdihuje druge mlade k vključevanju.

Izziv

Pomanjkanje pripravljenosti med uveljavljenimi oblastmi, da bi mladim dejansko prepustile del moči in odgovornosti pri odločanju.

Priporočamo:

- Aktivno spodbujanje kulture pristnega deljenja moči in soodločanja z mladimi. To pomeni preseganje simboličnih ali površinskih posvetovanj ter omogočanje mladim, da imajo neposreden vpliv na politike in projekte, ki oblikujejo njihova življenja. Zahteva zavezanost k preglednim procesom odločanja, dodeljevanje dejanskih proračunov in odgovornosti mladinskim pobudam ter vrednotenje mladinskih perspektiv kot ključnega dela učinkovitega upravljanja.

Zaključek:

Smiselna participacija mladih je temeljna pravica in ključni steber živahnih, odpornih podeželskih skupnosti. Ta dokument izpostavlja številne izzive, ki pogosto ovirajo aktivno udejstvovanje mladih – od omejenega dostopa do fizičnih in digitalnih prostorov, do nezadostne podpore mladinskim organizacijam ter pomanjkanja pripravljenosti uveljavljenih oblasti za delitev vpliva.

Predlagana priporočila ponujajo okvir za ustvarjanje okolja, v katerem se lahko podeželska mladina udejstvuje kot ključni akter in aktivno sodeluje. Z dajanjem prednosti dostopnim prostorom, kakovostnemu državljanskemu izobraževanju, pravičnemu dostopu do informacij ter trajni finančni in sistemski podpori lahko mlade opolnomočimo, da oblikujejo svojo prihodnost in prihodnost svojih skupnosti. Spodbujanje kulture sodelovanja, zagotavljanje potrebnega usmerjanja ter ustvarjanje varnih in vključujočih okolij so bistveni koraki za sprostitev celotnega potenciala mladih na podeželju.

Vlaganje v smiselno participacijo mladih je naložba v družbeno, kulturno in gospodarsko vitalnost podeželske Evrope. Je zaveza, da noben mladi glas ne ostane preslišan in da se edinstvene perspektive ter energija podeželske mladine prepoznajo kot nepogrešljiv vir za gradnjo bolj demokratične, vključujoče in uspešne družbe.

Ta dokument je bil pripravljen na podlagi prispevkov udeležencev Evropskega poletnega foruma podeželske mladine 2025, ki je potekal v Sloveniji od 19. do 26. julija 2025, ter raziskovalne publikacije, razvite v okviru pobude Rural Youth Forward. Za ozadje dokumenta glejte raziskovalno publikacijo Realities and Trends of Rural Youth Participation in Decision-Making.

Zahvala: *Ta projekt je prejel sredstva Evropske unije prek EACEA v okviru sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev št. 101185214.*

Pravna izjava: *Izražena stališča in mnenja so izključno stališča avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Evropska unija in EACEA ne moreta biti odgovorni za njihovo vsebino.*

Copyright © Rural Youth Europe

Reprodukcija vsebine tega gradiva je dovoljena ob navedbi vira.

Julij 2025

Prevod v slovenščino: Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM), marec 2026

Co-funded by the European Union